

ΝΤΟΥΟ ΒΑΣΙΛΗ ΣΟΥΚΑ (ΒΙΟΛΙ)-**1**-ΑΣΤΕΡΙΟΥ ΠΟΥΦΤΗ (ΤΣΕΛΟ).

Critics Point

2018

Ντουο Βασίλη Σούκα (βιολί)-
Άστέριου Πούφτη (βιολοντσέλο):
μεγάλες έρμηνείες μεγίστης μουσικής!

Σπανιότατα ακουόμενα άριστουργήματα Κοντάγυ, Μαρ-
τινού, Σκαλκώτα και Ραβέλ: Πολλαπλή αποκάλυψη!

18/2018.

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΟ ΠΟΥΦΤΗ, (γ. Θεσσαλονίκη, 1978), τρίτο βιολοντσέλο της Κρατικής Όρχήστρας Αθηνών, είχα ξεχωρίσει έδω και αρκετά χρόνια, άπλως επειδή... βρισκόταν εντός του όπτικού μου πεδίου, και, φυσικά, όχι μόνον εκείνος. Μές στο σύνολο, ένα έμπειρο αυτί άκοπα ξεχώριζε ένα μεστό και εύγενικόν ήχο ανάμεσα σε όμοιειδείς, και κυρίως βίωνε το ολοκληρωτικό δόσιμό του στην πάρτα που έρμήνευε μαζί με 10-12 άλλους συναδέλφους του. Λές κι' έβαζε όλο του το είναι ακόμη και στο τελευταίο *pizzicato* σε *ppp*. Θα μπορούσα ένδεχομένως νά έχω όμοια ξεχωρίσει και το συνεργάτη του, νεότατο βιολιστή ΒΑΣΙΛΗ ΣΟΥΚΑ (γ. Αθήνα, 1993), αν δέν ήταν άθέατος από την πλατεία, μέσα στο πλήθος των βιολιών. Τό νά ακούσω τόν Πούφτη μόνο του, έμοιαζε εκ των πραγμάτων όνειρο άπραγματοποίητο. Τύχη άγαθοτάτη, τό όνειρο όμως πραγματοποιήθηκε χάρη στο πρόγραμμα "Έργα για βιολί και βιολοντσέλο, στα πλαίσια του κύκλου Μουσικοί Περίπατοι στα Μουσεία που διοργανώνει ό νυν καλλιτεχνικός διευθυντής της ΚΟΑ, αρχιμουσικός κ. Στέφανος Τσιαλής. Βεβαίως, τέτοιες εκδηλώσεις σε ανάλογους χώρους

είναι συνηθέστερες σέ ξένες μεγαλουπόλεις, πολύ καλλίτερα ρυμοτομημένες, με ύπαρκτες (όχι ανύπαρκτες: τώρα απλώς χάρη στην ηλεκτρονική τεχνολογία γνωρίζουμε αν το λεωφορείο θα περάσει σε 35', 45', ή... 85') μαζικές συγκοινωνίες, άνετες στις μετακινήσεις όπου και πλείστα μουσειά διαθέτουν χώρους ακόμη και για 500 άτομα. Για το Μουσείο Μπενάκη λ.χ., όπου εμφανίστηκε το Ντουό, καταλληλότερη θά ήταν ή θαυμάσια μετρίων διαστάσεων αίθουσα τής όδοϋ Πειραιώς, και όχι ο χώρος τών 40 ατόμων που διεθέτει το νεοκλασσικό τής όδοϋ Κουμπάρη.. Διότι ναι, μόλις 35-40 άτομα συμμερίστηκαν μιάν από τις ωραιότερες έμπειρίες μουσικής δωματίου 6 δεκαετιών. Και σίγουρα μια από τις δύο ίσαξίως κορυφαίες έλληνικών συνόλων, ή άλλη ήταν το έκ Θεσσαλονίκης κουαρτέτο έγχορδων Αίμίλιος Ριάδης, στο Κουϊντέτο Έγγχορδων, ντο μείζ.. **op. posth.** αρ. 163, αρ. καταλόγου (**D**)eutsch 956 (1828), Κυριακή, ώρα 6 μ.μ., 17 Μαΐου 2015.

Πριν ασχοληθούμε με το όνειρῶδες πρόγραμμα, αποτιμούμε τὰ προσόντα δύο έρμηνευτῶν διαμετρήματος ήκιστα συνήθους. Δέν συζητούνται καν ή ιδεώδης τονική ακρίβεια, το έλεγχόμενο ρυθμικό σφρῖγος, ή ρέουσα και πλαστικότητα διαγραφή μεγάλων φράσεων και ή ένταξη μικρομοτίβων στη γενικότερη συνθετική σύλληψη, ή ψυχωμένη «σχολαστικότητα» στη διαφοροποίηση τών διαβαθμίσεων δυναμικής. Όμοίως αξιοθαύμαστη ή προσαρμογή τους στο διαφορετικό ύφος κάθε συνθέτου. Το βιολί (**Βασίλης Σούκας**): πέραν όσων είπαμε, φωτεινότατος ήχος όσο χρειαζόταν μεστός για μιὰ καθαρότατη φθογγική άρθρωση και σε ταχύτατα περάσματα. Το βιολοντσέλο (**Αστέριος Πούφτης**), με όμοίως μεστόν ήχο, «ύπόφαια» στιλπνοϋ ήχοχρώματος, λεπτότατα **ppp** και **tremoli**, θεῖο φραζάρισμα και **cantabile**. Τὰ έργα:

1. **KONTAGY, ZOLTAN** [ούγγρ. **Zoltán Kodály**, 1882-1967]: *Ντουό [Duo]*, για β & βλο, έργο 7 (1914). Από τὰ σπανίως ακουόμενα (λόγω του δυστυχῶς συνθετικῶς αναξιοποίητου ωραιότατου συνδυασμοϋ τών δύο όργάνων) άριστουργήματα συνθέτου αξιολόγου, όχι βεβαίως όσο ο Μπάρτοκ, με κάποιες σελίδες (λ.χ. ο *Ούγγρικός Ψαλμός [Psalmus Hungaricus]*, έργο 13, για τενόρο, χορωδία και όρχήστρα, 1923), που ακούγονται λιγότερο άνετα από το *Ντουό*. **i. Allegro serioso, non troppo**. Αρχίζει με πλατειά μελωδία, σε σχετικά απομακρυσμένες τονικότητες, με ωραία διανομή της στα δύο όργανα, εϋστοχες αντιθέσεις μεταξύ τους. **II. Adagio-Andante**. Θεῖο διατονικό θέμα, λεπτότατα **ppp**

καὶ *tremoli* βιολοντσέλου. **iii. Maestoso e largamente, ma non troppo lento - Presto.** Ἐναρκτήριο θέμα στὸ βιολί, ἔπονται πεντατονικοί ὑπαινιγμοὶ (ἀνακαλώντας οὐγγρικούς λαϊκούς χορούς), διπλές χορδές βιολιού, μιὰ φευγαλέα ἀργή χειρονομία, ἐπάνοδος στὸ ἔργο. Ἡ θεία ἐκτέλεση πρόδωσε τὴν αἴσθηση κάποιας μακρηγορίας στὸ φινάλε, δίχως αὐτὴ νὰ κλονίσει τὴ στέρεα θεμελιωμένη εἰκόνα ἑνὸς μεγάλου ἔργου.

2. MARTINOY, ΜΠΟΧΟΥΣΛΑΒ [Martinů, Bohuslav Jan, 1890-1959]: Ντουό [Duo], γιὰ β & βλο, ἀρ. 2, ἔργο Η. 371 (1958), ἀφιερωμένο στὴν Κα *Grauti Mohr-Bally*¹. Ἐκτὸς Μπάχ, Μότσαρτ καὶ πολλῶν τοῦ 18ου αἰ. εἶμαι ἄκρως ἐπιφυλακτικούς σὲ νεότερους ὑπερπαραγωγικούς συνθέτες: αὐτοεπαναλαμβάνονται δίχως νὰ ἔχουν νὰ ποῦν τίποτε. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ Μαρτινοῦ: ἄπαξ μόνον εἶδα καὶ ἄκουσα τὴν 16η καὶ τελευταία ὄπερά του Ἑλληνικὸ Πάθος (πάνω στὸ Ὁ Χριστὸς ξανασταυρώνεται τοῦ δικοῦ μας φαφλατᾶ Νίκου Καζαντζάκη) καὶ εἶπα «ποτὲ πιά»! Ἀλλὰ καὶ ἄλλες συνθέσεις του ποὺ ἔκουσα ἔφηναν γεύση νεοκλασικῆς...ταχινόσουπας. Χάρη κυρίως στὴν τέλεια ἐκτέλεση καὶ στὴ συντομία του (10') τὸ ὡς ἄνω ἔργο μοῦ φάνηκε ἀπὸ τὰ λαμπερότερα του. **i. Allegretto.** Σχόλιο μονολεκτικό: «σύντομο» **ii. Adagio,** Μεγάλη φράση τοῦ βιολοντσέλου μὲ κάποια τριημιτόνια, **pizzicatti** κ.λπ. **iii. Poco Allegro.** Ἡ τέλεια ἐκτέλεση, τὸ ιδεῶδες φραζάρισμα στὰ **pizzicatti** ἔδωσαν στὸ ἔργο λάμψη ὡς τώρα μὴ συσχετίσιμη μὲ τὸ συνθέτη.

3. ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ [1904-1949]: Ντουό [Duo], γιὰ β & βλο, ἔργο Α/Κ 44 (1947). Σὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς ἡ μαγεία τῆς ἔλλογα ἐκφραστικῆς διφωνίας. **i. Allegro ordinario e poco agitato.** Ἀπὸ τὰ πρῶτα μέτρα ρυθμικὴ 1000% σκαλκίωτια. Ἀτονικότητα σαφῶς ρέπουσα σὲ προχωρημένο νεοκλασικισμό, μὲ εὐγλωττες μείξεις χρωματικότητας καὶ διατονικότητας. **ii. Andante molto espressivo.** Ἡ ἀρχικὴ χρωματικότητα τοῦ βιολοντσέλου, ἐναλλασσόμενη μὲ θραύσματα κλίμακος κατὰ τόνους, καταλήγει πρῶτα σὲ στικτογραφία (**pointillisme**) καὶ μετὰ σὲ ἐκπληκτικὸ «ἄρπισμα» τοῦ βιολοντσέλου, μὲ ἀνιόντα καὶ κατιόντα διαστήματα τρίτης. **iii. Molto vivace (Scherzo).** Μᾶς ἀνοίξε ἓνα μουσικὸ σύμπαν «ἀπειρώς ἐλατὸν» ὅπως ἴσως ἔλεγε ὁ τρισμέγιστος Στῆβεν

¹ Ἡ ἀποδέκτρια τῆς ἀφιέρωσης, ἀγνώστων λοιπῶν στοιχείων,, ἦταν σύζυγος τοῦ ἐκ Βασιλείας (Basle) ἑλβετοῦ μουσικολόγου Ernst Werner Mohr (1902-1985

Χῶκινγκ. Μέσω νύξεων ἀπομεμακρυσμένων τονικοτήτων, τρομακτική ἀπογείωση μουσικοῦ στοχασμοῦ στὶς σφαῖρες τῶν τελευταίων κουαρτέτων Μπετόβεν, Μπάρτοκ, ἴσως Σοστακόβιτς. **iv. Allegro vivo (Bauern Ganz-Szenen** δηλ. Σκηνές ἀγροτικοῦ χοροῦ. Ἡ χρήση 7μεροῦς ρυθμοῦ, πὺ τόσο τὸν βάτεψαν οἱ Καλομοίρης καὶ συμπλέοντες, δὲν ἀνέστειλαν τὴν ἀνοδική πορεία ἔργου ἀναδείξαντος τὸ Σκαλκῶτα μεταξύ τῶν μεγίστων τῆς μουσικῆς.

4. ΡΑΒΕΛ, ΜΩΡΙΣ [, 1875-1937]: *Σονάτα* [] γιὰ β & βλο, ἔργο Μ. 73, ἀφιερωμένη στὸν **Claude Debussy** (1920-1922). **i. Allegro.** Σχεδὸν ἀντανεκλαστικά ἄμεση προσαρμογὴ ἐρμηνείας σὲ κόσμους αἰθέριου ἐμπρεσσιονισμοῦ **ii. Très vif:** διπλὸ **pizz.** στὴν ἀρχή. Χαρήκαμε τὴν τεχνικὴ δοξαριοῦ τοῦ βιολιοῦ. **iii. Lent:** **iv. Vif:** Ἐσωτερικότατο **cantabile** στὴν ἀνιούσα μελωδία τοῦ βιολοντσέλου, πρὶν τὰ δύο ὄργανα, **arco**, συναναρριχηθοῦν στὶς ψηλότερες περιοχὲς τοῦ ἡχητικοῦ φάσματος. **iv. Vif:** διακριτικὰ πλὴν σαφέστατα, ὑπαινίχθηκεν τὸ σχεδὸν χορευτικὸ χαρακτῆρα τοῦ μέρους, πὺ ἀρχίζει ἐν εἴδει κανόνος τῶν δύο ὀργάνων καὶ ἀνυψώνεται μέσα ἀπὸ πεντατονικὰ σχήματα.

Συμπέρασμα: μιὰ ἀπὸ τίς ὠραιότερες ἑλληνικὲς μουσικὲς ἐμπειρὲς μας τῶν τελευταίων χρόνων (εὐτυχῶς ὄλο καὶ περισσότερες) καὶ ἡ ὠραιότερη (ὅσο θυμοῦμαι) ἐκτέλεση μουσικῆς δωματίου Σκαλκῶτα μαζί με ἐκείνην τοῦ Ὀκτέτου, ἀπὸ μέλη τῆς νεοπαγοῦς, τότε **London Sinfonietta** στὸ Λονδίνο τοῦ 1973. Ἄν ἡχογραφήθηκε ἡ συναυλία, εἶναι ἔτοιμη γιὰ **CD**, μετὰ ὑποτυπώδη ἐπεξεργασία, ἀπλῶς «γιὰ ν᾿άχουμε τὸ κεφάλι μας ἡσυχο» πὺ λέμε. Περιττὸ νὰ ποῦμε πόσο ἀνυπομονοῦμε νὰ ξανακούσουμε τὸ *Ντουῶ*: στὸ μεταξύ ἄς ψάξει σὲ μέγα βάθος τὴν Ἐντεχνη Ἑλληνικὴ Μουσικὴ γιὰ ἀξιόλογα ἔργα ἀνάλογης **Besetzung**, πὺ θὰ ἔλεγαν οἱ Γερμανοί—ὄρος δυσμετάφραστος ἑλληνικὰ (Μουσεῖο Μπενάκη, ὁδὸς Κουμπάρη 1, 19.3.2018).